

ЖУРБА
СКАСОВУЄТЬСЯ

2021

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Авторки – Тетяна Ключник, Ірина Барсук,
Юлія Бондаренко
Ілюстраторка – Олена Рябченко
Дизайнерка – Мар'яна Альфавіцька

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Розпочнімо з того, що точно є певна причина, з якої ви розгорнули цю книгу. Спробуємо відгадати: література, діти, викладання? Ого, яка проникливість! Гадаю, нам буде про що поспілкуватися.

Ви згодні багато говорити про книжки і літературу? Ви готові відкласти всі поточні справи на дві години? Ви присягаєтесь ніколи і нікому не переказувати зміст цього таємного знання, що розміщене на цих сторінках? Тоді розпочинаємо.

Викладання літератури є цікавим і непростим процесом (ой, ну дуже здивували новою інформацією). Можна знайти десятки підходів, сотні методів, тисячі текстів і одного викладача. Так-так, зараз уявіть себе супергероєм, бо із цими сотнями і тисячами саме ви даєте раду. Оплески! Серйозно?! Ну поаплодуйте собі хоч раз!

Ми хочемо запропонувати цікаву річ, що допоможе вам запровадити нову діяльність під час вивчення літератури, використати кілька нових підходів, мати змогу розважитись на уроках у компанії дітей та книжок і, можливо, знайти кілька нових ідей для вашої професійної діяльності. Саме так, ми говоримо про формат читацького щоденника «Ч(ц)итати вголос». Ось **КІЛЬКА РИС**, щоб сформувати у своїй уяві портрет цієї книженці:

1. щоденник розрахований на учнів 5–9 класів;
2. перелік діяльностей за тривалістю розрахований на навчальний рік;
3. ви маєте змогу використовувати всі пункти та розділи, а можете запозичувати окремі ідеї для діяльностей;
4. можете теж самостійно вести щоденник.

«Ч(ц)итати вголос» є інструментом для літературних посиденьок із печивком, коли раз чи два на місяць ви з учнями збираєтесь та обговорюєте, що цікавого кожен прочитав за цей період. Ці зустрічі зазвичай не прив'язані до конкретного тексту і мають на меті сформувати в учнів приємні враження у взаємозв'язку «книжки — читання». А якщо без жартів, сам щоденник і книжкові клуби-зустрічі покликані звернути увагу учня, що читання може бути цікавим, активним, захопливим і ненав'язливим процесом. Головне — на першому такому чаюванні не махати перед дітьми списком обов'язкової літератури із 25 пунктів :).

**А ТЕПЕР — КОНКРЕТНІШЕ,
ЯК ІЗ ЦІЄЮ ШТУКЕНЦІЄЮ ПРАЦЮВАТИ?**

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЧАСТИНА 1. МОЯ КНИЖКОВА ПОЛИЧКА

Що це? Це вступ, де ви разом із дітьми фіксуєте читацький портрет кожного учня.

Для чого? Для формування у дітей вміння визначати власні літературні уподобання та систематизувати цю інформацію.

Як? Спочатку колективно ознайомлюєтесь зі сторінками, а потім кожен індивідуально заповнює власні уподобання. Можна паралельно допомагати учням коментарями щодо жанру, автора, напрямку тощо.

МОЇ ЛІТЕРАТУРНІ ВПОДОБАННЯ

Що це? Саме той пункт, де учні в довільній формі зазначають, яка література їм подобається.

Для чого? Вчимося озвучувати свої читацькі смаки трохи детальніше, ніж «он та книга про ондатру» або «вона синього кольору і там багато сторінок». Звикаємо до поняття жанру, напрямку літератури і найскладніше – автора :).

Як? Обговорюємо з учнями у довільній формі, які книги подобаються кожному. Будьте певні, почувете «про монстрів», «тільки комікси», «Гаррі Поттер» і «всі фільми про супергероїв». Погодьтеся, це вже щось. Тоді ніби між іншим поставте запитання про напрям (можете навіть злякати словом нон-фікшн), жанр, авторів, а більш дорослих можете спробувати запитати навіть про улюблені видавництва. Поділіться своїми смаками. Коли картинка більш-менш сформована, дайте змогу дітям записати це у щоденник.

КНИЖКИ, ЯКІ НАЙБІЛЬШЕ СПОДОБАЛИСЯ

Що це? Невеличкий перелік книг, журналів, коміксів тощо, які сподобались учневі.

Для чого? Щоб зафіксувати не лише жанри, а конкретні улюблені книги і сюжети.

Як? Учні фіксують кілька таких книг у цьому пункті. Кількість не має значення. За потреби можуть розширити цей список потім. Після заповнення, запропонуйте кожному обрати одну книгу із переліку, яку хотілося би порекомендувати іншим.

- Чому саме?
- Чим ця книга особлива?
- Для кого саме вона стала би цікавою / корисною?

Якщо є учні, які теж знайомі із запропонованим варіантом, — «розкрутіть» цю розмову далі. Можливо, вже завтра хтось носитиме цю книжку в руках, бо особиста порада — то потужна річ.

МЕНІ ХОЧЕТЬСЯ ПРОЧИТАТИ

Що це? Довільний перелік тих самих книг, жанрів, авторів, які становлять інтерес для учня, і його книжкові плани на майбутнє.

Для чого? Щоб діти поетапно вчилися планувати своє читання і складати свій перелік must read.

Як? Кожен самостійно заповнює перелік із кількох книг, чи серій, чи навіть варіантів тематики, потім кілька хвилин обговорюєте разом, чому саме ці варіанти. Нормальною є ситуація, коли дитина не зможе сформулювати такий список, бо не має читацького досвіду. Допоможіть запитанням, яка тематика книг цікава. Теж нормальним є варіант, якщо навіть теми не наштовхнуть на думки. Залиште зону незаповненою. І поверніться до неї в кінці навчального року.

ЖАРТІВЛИВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЧИТАННЯ

Що це? Жартівливі поради для дітей із відповідями на актуальні запитання.

Для чого? Для налаштування на веселий лад, зняття певної напруги, з якою часто асоціюються завдання з літератури; щоб підсвідомо діти відчули, що читання пов'язане з радістю і може бути насолодою.

Як? Самостійно або разом у класі діти читають поради, знаходять зв'язок з ілюстраціями, за бажанням додають свої.

ЧАСТИНА 2. МІЙ СЕКРЕТНИЙ СПИСОК

Це основна частина щоденника, де учні фіксуватимуть кожну прочитану книгу. Варто звернути увагу, що вносять вони не лише спільно прочитані тексти, а й свої особисті літературні досягнення. Більше того, книги, які вони читають поза навчальною програмою, становлять для нас більшу цінність.

Категорії для характеристики книги побудовані так, що дітям не передбачене нудне заповнення читацького відгуку на пів сторінки. Відгук формується із усіх пунктів, поданих нижче.

НАЗВА, АВТОР	Це початкові дані книги, які нічого не кажуть про її зміст та якість, але які дають змогу ідентифікувати її серед сотень інших. Найчастіше діти не запам'ятовують авторів, тому ці пункти точно будуть корисними.
ЖАНР	Це категорія, у якій учням потрібно допомогти. Для початку показати, де можна жанр книги знайти у примірнику. Далі варто звертати увагу під час обговорень на жанр книги та його ознаки. Поступово ми разом навчимося впізнавати книгу не лише за обкладинкою.
МЕНІ ЗДАЄТЬСЯ, ЩО ЦЯ КНИГА ПРО...	Це припущення, яке формує учень до початку читання. Спробуйте один раз сформувати таке передбачення колективно (бажано без карт таро). Подивіться на обкладинку. Пограйтесь із назвою (це найпотужніший інструмент у такому разі). Зверніть увагу навіть на автора — якщо раніше читали якісь його тексти, можна припустити, якої тематики стосуватиметься цей твір.

Цю частину у вигляді чотирьох категорій діти заповнюють до початку читання. Важливо звернути на це увагу. Адже наступна частина буде присвячена враженням після прочитання, тому бажано ці барви не змішувати.

<p>Де і як я читаю цю книгу</p>	<p>Тут діти заповнюють своє миттєве враження про час і місце читання книги: вдома в кріслі з чашкою чаю; на підвіконні у в'язаних шкарпетках, коли за вікном іде дощ; на відпочинку разом із нахабною чайкою, яка їсть мій бутерброд; за своїм робочим столом, щоб тільки не йти мити посуд тощо. Одним словом, немає ніяких обмежень.</p>
<p>А насправді ця книга про...</p>	<p>А ось тут потрібно вказати, про що насправді виявилась книга. І зіставити з попередніми здогадками. А заодно й перевірити наявність дару книжкового передбачення.</p>
<p>Персонаж, який зацікавив</p>	<p>Будь-який персонаж із прочитаної книги, на якого дитина звернула більше уваги, ніж на інших. Головний персонаж (хоч трохи банально) / другорядний / харизматичний поганець / випадковий дядечко (от і попалися, випадкових персонажів не буває!) тощо. Варто наголошувати дітям, що книга існує не тільки для задертого носа головного персонажа, а й для інших простих смертних :). Суперважливе питання, на яке важливо дати відповідь: чому саме цей персонаж?</p>
<p>Що у нас спільного / відмінного</p>	<p>Ну, починається! Треба ще й себе аналізувати! Ні, цей пункт покликаний звернути детальну увагу на вигляд, поведінку, дії персонажа. А ще це може бути відповіддю на питання, чому учневі сподобався саме він.</p>
<p>Під час читання я відчуваю _____ бачу _____</p>	<p>Ні, чекайте. Це не про горобців за вікном. Тут учні фіксують свої емоції і враження під час читання. Бо спілкування із книгою — це різносторонній процес, і він точно і завжди пов'язаний із емоціями. З якими саме — потрібно завжди чесно зізнаватись.</p>

<p>Моє ЗАПИТАННЯ АВТОРОВІ / ПЕРСОНАЖЕВІ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Не все зрозуміло після прочитання? • Фінал обурює і хочеться подивитись в очі авторові? • Як твій улюблений персонаж міг утнути таку дурницю? • Тебе турбує / цікавить щось глибоке і несказане? <p>Тоді запиши це запитання після завершення книги.</p> <p>Такий вид діяльності дає змогу детальніше проаналізувати текст.</p>
<p>Гадаю, ЦЯ КНИГА БУДЕ ЦІКАВА (КОМУ?)</p>	<p>Діти радять певному образу читача або конкретній людині, уподобання якої знають. Головне у цій ситуації – радити книгу, навіть якщо маєш сумніви. Врешті-решт, обговорення дасть відповіді на всі запитання.</p>
<p>Що я візьму СОБІ з КНИГИ?</p>	<p>Це може бути якийсь висновок, цитата, враження чи інсайт, що з'явився під час або після прочитання книги. Певна цінність, яку ти отримуєш натовість. Навіть якщо для дитини єдиним висновком буде «ніколи не повертатися до цієї книги». Головне – бути чесними перед собою і текстом.</p>
<p>Моя ОЦІНКА</p> <p>☆☆☆☆☆</p>	<p>Мета цього пункту – оцінити загальну вартість (не грошову) книги для себе. Логічний наголос на словах «для себе». І дуже добре, якщо одна й та сама книга у двох різних читачів отримує протилежні оцінки. Це говорить лише про одне – різні читацькі смаки та вимоги.</p>

КНИЖКОВЕ ПЕРЕДБАЧЕННЯ

Що це? Ігрова активність у класі з елементами «книжкового ворожіння», де діти отримують на найближчий час передбачення, що пов'язані з читанням.

Для чого? Для веселого сприйняття процесу читання, перенесення певних навколкнижкових ситуацій у реальне життя.

Як? Періодично на занятті читацького клубу влаштовувати «сеанс передбачення» (наприклад, раз на місяць). За допомогою будь-якого методу (пропонуємо, наприклад, додати 2 цифри поточної дати, і отримана сума буде номером передбачення) викладач обирає одне з передбачень, які є **в ДОДАТКУ 1** в кінці цієї методички (або вигадує своє). Діти записують його в свій щоденник у розділ для передбачень. На наступних заняттях можна обговорювати, у кого що здійснилось. Вигадування власних передбачень вітається!

КНИЖКОВЕ БІНГО

Що це? Перелік категорій до книг (книга із волошковою обкладинкою, із персонажем, що має кумедні вуха тощо), відповідно до яких студенти обирають літературу до прочитання.

Для чого? Книжку можна обирати по-різному: за обкладинкою, за рекомендаціями друзів, букблогерів, за цікавістю назви чи внутрішнім «дзвіночком» :). Та будьмо чесні і відверті — список обов'язкової літератури в школі вносить авторитарні нотки й обмежує свободу вибору. Тому книжкове бінго — це прекрасний спосіб отримати хоча би шматочок свавільності:).

Як? Учні отримують шість категорій, до кожної з яких мають підібрати відповідну книгу (тобто до категорії «Книга про пригоди трьох друзів» підійде будь-яка книга, де троє персонажів, що товаришують, діють у певних умовах). Після підбору книги потрібно у відповідному віконечку зазначити її назву, автора і створити після прочитання відгук (усний, письмовий, у щоденнику, соцмережах тощо).

ЧАСТИНА 3. МОЇ ТАЄМНІ НОТАТКИ

Цей блок щоденника є завершальним. Особливістю його є те, що діти заповнюють його протягом року, але обговорення цієї частини варто здійснювати в кінці навчального періоду. Обговоріть із учнями та познайомте із цими сторінками на початку вашої роботи зі щоденником. Це важливо, оскільки діти мають зрозуміти, як користуватися цим інструментом.

Жили собі...

Що це? Простір, куди учні виписують перше речення кожної книги, яку вони розпочали читати.

Для чого? По-перше, це дасть змогу проаналізувати, як автор розпочинає свою історію і чи є тут якась закономірність або правило. По-друге, після завершення виписування можна погратися з уривками і створити власну історію: є всі шанси використати ці фрагменти для сторітелінгу, колективної усної історії чи есе.

Як? Дуже просто :). Обговорюємо з дітьми мету цього розділу, виписуємо перші речення і спілкуємось, коли завершимо навчальний рік.

КНИГИ, ЯКІ Я ОБГОВОРЮЮ З ІНШИМИ

Що це? Перелік текстів, який формується поступово під час літературних посиденьок, коли ви разом обговорюєте різні книги.

Для чого? В кінці навчального року ви разом із учнями матимете змогу побачити назви та кількість текстів, які ви «подолали» в обговоренні.

Як? За кілька хвилин до закінчення вашого читацького клубу дайте дітям змогу записати назви тих книг, про які ви спілкувалися. Фіксувати варто ті тексти, які вдалося обговорити комплексно. Так-так, просто озвучена назва не зараховується як спільно прочитаний та обговорений текст.

КНИГИ, ЯКІ ХОЧУ ПОРАДИТИ ІНШИМ

Що це? Список книг, які вже входять у персональний літературний багаж учнів (тобто прочитані ними) і які, на їхню думку, варті того, щоб запропонувати почитати іншим.

Для чого? Таким чином у дитини формується власний список улюблених творів, а як наслідок – свій літературний смак.

Як? Із цією сторінкою дітей також варто познайомити наперед, проте вони мають змогу заповнювати її довільно, самостійно. Після закінчення роботи зі щоденником цю категорію також можна обговорити.

КНИГИ, ЯКІ НЕ РАДИТИМУ НІКОМУ

Що це? Перелік текстів, які не сподобалися читачеві.

Для чого? Вчимося казати «не подобається». Ми серйозно. Кожен читач має право визнати, що певна книга, жанр чи автор не стали джерелом задоволення під час читання. Так, ми знову повертаємось до питання літературного смаку.

Як? Поверніться до пункту вище. Діти також заповнюють цю частину у вільний час, тобто коли знайдеться книга, яку можна внести в цей «чорний список» :).

ТАКІ РІЗНІ ПЕРСОНАЖІ

Що це? Визначені категорії, до яких учні обирають персонажів прочитаних книг, зважаючи на опис і власне бачення тієї чи іншої дійової особи.

Для чого? Читаючи книги, ми можемо впізнавати в персонажах самих себе, сусідів через два будинки чи вчителя літератури:). І почуття, які в нас виникають до цих персонажів, відповідно, будуть різноманітними: від захоплення до роздратування, від нудьги до замилювання. Щоби пригадати і проаналізувати прочитані тексти та їхніх персонажів, чіткіше визначитися зі своїм ставленням, а потім під час обговорень ще й зрозуміти його причини (добре, для початку хоча би спробувати зрозуміти), варто розподілити персонажів на тих, хто сподобався, і на тих, хто не особливо, хто зацікавив і допоміг заснути:).

Як? Кілька персонажів прочитаних книг учні вписують відповідно до категорій та описів, визначених у щоденнику.

МОЄ ЛІТЕРАТУРНЕ ДНК

Що це? Опитування членів родини про їхні літературні вподобання.

Для чого? Улюблена історія може багато розповісти про людину. Тож цей розділ спрямований насамперед на те, щоб краще пізнати рідних. Так, може виявитися, що хтось із сім'ї теж захоплюється історіями про іжачків, а від когось вдасться багато дізнатися про створення мурашиної ферми. Крім того, учні вчать грамотно ставити запитання і робити висновки на основі відповідей. І більше дізнаються про ще не читані чи й узагалі не відомі книги, які тепер стали ближчими.

Як? У щоденнику є перелік запитань, що допоможуть зорієнтуватися і правильно побудувати інтерв'ю:

1. Вам читали в дитинстві книги? Якщо так, то які? Чи подобалося вам це?
2. Ви любили читати чи «книги збільшували ваш словниковий запас»?
3. Книга, яку ви перечитували кілька разів. Чому?
4. Яка книга у вашому читацькому досвіді видалася найнуднішою?
5. Чи була книга, що перевернула погляди на життя?
6. Найцікавіша історія дружби / кохання в літературі.
7. Навіщо читати?
8. Книга, яку, на вашу думку, має прочитати кожен.

Учні фіксують у щоденник відповіді і висновки, до якого прийшли, проаналізувавши розмови зі своїми рідними.

МОЇ ЛІТЕРАТУРНІ ПЛАНИ

Що це? Книга(-и), історія, комікс чи будь-який літературний проєкт, який учень хоче реалізувати.

Для чого? Читати книги — це безмежно прекрасно. Але ж їх можна ще й самому писати!). А щоб створити свою історію, для початку варто мати невеликий план: це буде фікшн чи нон-фікшн? Оповідання, новела, повість чи навіть роман? Про що буде історія? Хто стане головним персонажем? Усі ідеї (які, погодьтеся, можуть навідуватися дуже несподівано й хаотично) потрібно кудись фіксувати, щоб не загубити.

Як? Учні занотовують ідеї, які згодом хочуть використати при написанні власної історії. Також вони можуть визначити дедлайни, розписати покроково план із відмітками про виконання, аби упорядкувати роботу над своєю книгою.

КНИЖКОВИЙ ПЕЧВОРК

Що це? Створення нових історій на основі прочитаних раніше книг.

Для чого? Із клаптиків тканини можна зшити ковдру, а з клаптиків книг — нову цікаву історію. По-перше, можна пригадати всі ті книги, книжечки і книжища, що були прочитані раніше. Погортати щоденник, подивитися на свої записи, знову пережити всі ті відчуття і почуття, що вирували під час читання. По-друге, можна проаналізувати,

які ж книги справили найсильніше враження, які персонажі імпонували, а які дратували, де був найзахопливіший сюжет, а який лиходій видався найлютішим. І в результаті (це по-третє) у нас є абсолютно нова, цікава і непередбачувана історія. Це чудовий приклад творчого письма – персонажі й сюжети старі, але обрамлення нове. І ще це прекрасний спосіб потренуватися перед створенням власної історії.

Як? У щоденнику зазначено покрокову інструкцію:

1. Взяти із різних книг двох персонажів, які до вподоби.
2. Додати третього, від якого не в захваті.
3. Помістити їх у місце дії книги, прочитаної влітку.
4. Знайти проблему, що здавалася найтяжчою, серед тих, про які доводилося читати.
5. Налякати всіх (або ж частину) найжахливішим відомим лиходієм.
6. Відправити в далеку подорож / небезпечну пригоду.
7. Від того ж лиходія врятувати.
8. Допомогти зробити всім персонажам необхідні (дуже суб'єктивні) висновки.

Таким чином учні збирають необхідні клаптики: персонажів, сюжетну лінію, конфлікт тощо і створюють нову, дуже інтертекстуальну історію, справжній тобі постмодернізм:).

НАВКОЛОКНИЖКОВІ ДРІБНИЧКИ

Що це? Закладинки, наліпки, значки, чашки, сумки, футболки, свішоти, стікери на книжкову на навколокнижкову тематику.

Для чого? Класні наліпки, значки, чашки і закладинки люблять практично всі. І якщо всі ці речі обертаються навколо світу книжкового, то свою позитивну ауру розповсюджують і на книги. Маємо позитивне ставлення до дрібничок – і вуаля: книги теж перестають бути далекими і занудними.

Як? Даруйте дітям наліпки й закладинки за досягнення маленькі й трішки більші: певну кількість прочитаних книг, осилений новий непростий жанр, створення буктрейлера, відгуку тощо. Хваліться (це той випадок, коли можна й потрібно) особистими надбаннями, розповідайте про новинки, цікаві місцини з такими товарами.

ДОДАТОК 1. ВАРІАНТИ КНИЖКОВИХ ПЕРЕДБАЧЕНЬ

1. Цього місяця будьте обережні — одна з книжок може затягнути вас до свого уявного світу! До початку читання залиште послання батькам про всяк випадок.
2. Розгорніть 17 сторінку книги, яку зараз читаете. У другому абзаці зверху знайдете передбачення. Якщо внизу сторінки побачите штамп — не забудьте здати книгу в бібліотеку.
3. Оберіть із останнього абзацу своєї книги 1–2 речення. Знайдіть у них всі іменники. Вони вкажуть вам, хто і що буде впливати на вас цього місяця (і чого слід сторонитись).
4. Порахуйте кількість прочитаних книжок, додайте кількість прочитаних другом книг, додайте кількість книжок, які прочитали батьки, відніміть кількість переглянутих серіалів і додайте кількість лайків вашого bookblog. Це ваш reading status, і він неймовірно зросте цього місяця!
5. Будьте обережними! Цього місяця потреба в ондатрах під час читання критично зросте! Читайте помалу, з улюбленим напоєм і смаколиками.
6. Скоро ви зустрінете свого книжкового друга. Чекайте на несподівану зустріч у бібліотеці!
7. Незабаром ви дізнаєтесь про незвичні книжкові уподобання одного з друзів. Придивіться уважно до тих, хто давно не віддає позичену у вас книгу.
8. Коли будете читати наступну книгу, несподівано відкриєте для себе те, про що в ній не написано (і це не авторська ілюстрація вашого друга на останній сторінці!).
9. Ви з друзями потрапите у пригоду, схожу на ту, про яку йшлося в останній прочитаній книзі. Обережно обирайте книжки!
10. Ви зустрінете людину, дуже схожу на головного персонажа останньої прочитаної книги. Не забудьте зробити з нею селфі.
11. Хтось із вас неочікувано відкриє в собі поета і продекламує неопублікований вірш відомого генія (ймовірно, це станеться, коли ви забудете вивчити заданий вірш).